

Afstuderen hbo-V

Regels voor het ontwerpen van vragen(lijsten)

Formuleren van vragen

Regel 1 Gebruik geen jargon of technische termen; zorg dat het taalgebruik aansluit bij het taalgebruik van de respondent (Baarda, de Goede & Kalmijn, 2007; 't Hart, Boeije & Hox, 2005).

Niet goed: Is bij uw kind ooit de diagnose amblyopie gesteld?

Beter: Heeft een dokter ooit vastgesteld dat uw kind een lui oog had?

Regel 2 Stel ondubbelzinnig interpreteerbare vragen ('t Hart, Boeije & Hox, 2005).

Niet goed: Hebt u het afgelopen jaar ooit een ziekenhuis bezocht?

Beter: Hebt u het afgelopen jaar voor uzelf een arts of andere zorgverlener in het ziekenhuis bezocht?

Regel 3 Houd de vragen zo kort en eenvoudig mogelijk (Baarda, de Goede & Kalmijn, 2007; 't Hart, Boeije & Hox, 2005).

Niet goed: Hoe tevreden bent u over de zorg die u de afgelopen maand kreeg van de thuiszorgmedewerkers die bij u kwamen om uw wond te verzorgen?

Beter: Hoe tevreden bent u met de verzorging van uw wond door de thuiszorgmedewerkers in de afgelopen maand?

Regel 4 Vermijd (dubbele) ontkenningen; gebruik geen ontkenningen (Baarda, de Goede & Kalmijn, 2007; Dijkstra & Smit, 1999; 't Hart, Boeije & Hox, 2005).

Ontkenningen zijn: geen, niet, noch, nooit, on-.

Niet goed: Komt het wel eens voor dat u niet tevreden bent met het leven dat u leidt?

Beter: In hoeverre bent u tevreden met het leven dat u leidt?

Regel 5 Gebruik geen 'vage telwoorden' (Baarda, de Goede & Kalmijn, 2007; Dijkstra & Smit, 1999).

Vage telwoorden zijn: soms, vaak, meestal, weinig, nu en dan, regelmatig, veel.

Niet goed: Ziet u uw burens vaak?

Beter (concreter): Hoe vaak hebt u in de afgelopen maand contact gehad met uw burens? Met contact bedoelen we: op bezoek gaan, bezoek ontvangen, of een praatje maken.

Regel 6 Gebruik nooit motiveringen voor een antwoord (Dijkstra & Smit, 1999).

Motiveringen worden aangegeven met: vanwege, omdat, terwijl, wegens, alhoewel, (aan)gezien, zodat.

Niet goed (voorbeeld stelling): Ik ben tevreden met mijn baan vanwege de vrijheid die ik heb.

Beter (opsplitsen):

- Ik ben tevreden met mijn baan. (ja/nee)
- (indien ja) Welke van de volgende aspecten dragen bij aan de tevredenheid met uw baan? ... de vrijheid die ik heb, ... de afwisseling in mijn werk, ...

Regel 7 Stel slechts één vraag per keer (Baarda, de Goede & Kalmijn, 2007; Dijkstra & Smit, 1999; 't Hart, Boeije & Hox, 2005).

Woorden die kunnen duiden op meer dan één vraag: en, of, zoals.

Niet goed: Hoe vaak heeft u de afgelopen maand uw huisarts of een specialist bezocht?

Beter (opsplitsen):

- Hoe vaak heeft u de afgelopen maand uw huisarts bezocht?
- Hoe vaak heeft u de afgelopen maand een specialist bezocht?

Regel 8 Stel geen suggestieve vragen; formuleer de vraag zo neutraal mogelijk (Baarda, de Goede & Kalmijn, 2007; 't Hart, Boeije & Hox, 2005).

Niet goed: Vindt u ook dat de Nederlandse overheid meer moet doen om de personeelstekorten in de zorg op te heffen?

Beter: Wat vindt u van de inspanningen van de Nederlandse overheid ten aanzien van de personeelstekorten in de zorg?

Regel 9 Pas op met gevoelige onderwerpen ('t Hart, Boeije & Hox, 2005).

Het advies is om vragen over gevoelige onderwerpen pas aan het einde van de (schriftelijke) vragenlijst te stellen, om te voorkomen dat de respondent al eerder afhaakt.

Regel 10 Veronderstel niet zonder meer dingen als bekend (Baarda, de Goede & Kalmijn, 2007).

Niet goed: Vindt u de hoogte van de eigen bijdrage voor de Wmo acceptabel?

Beter: De maximale eigen bijdrage voor de Wmo is 17,50 euro per vier weken. Vindt u de hoogte van deze eigen bijdrage acceptabel?

Formuleren van antwoordalternatieven

Regel 1 Alternatieven moeten aansluiten bij de vraag (Dijkstra & Smit, 1999; 't Hart, Boeije & Hox, 2005).

Hoe moeilijk denk je dat het voor jou zal zijn om na je afstuderen een baan te vinden als verpleegkundige?

Niet goed:

- zal geen enkel probleem opleveren
- zal een beetje inspanning kosten
- zal tamelijk veel inspanning kosten
- zal bijzonder veel inspanning kosten
- zal bijna onmogelijk zijn

Beter:

- helemaal niet moeilijk
- een beetje moeilijk
- tamelijk moeilijk
- erg moeilijk

Regel 2 Alternatieven moeten duidelijk onderscheidbaar zijn (Dijkstra & Smit, 1999).

Hoe vaak denk je aan de toekomst als gediplomeerd verpleegkundige?

Niet goed:

- haast nooit
- weinig
- af en toe
- vaak
- heel vaak

Beter:

- nooit
- zelden
- af en toe
- vaak
- heel vaak

(verschil tussen 'haast nooit' en 'weinig' is onduidelijk)

Regel 3 Alternatieven moeten uitputtend zijn ('t Hart, Boeije & Hox, 2005).

Hoeveel uur per week werkt u?

Niet goed:

- < 20 uur per week
- 20 uur per week
- 24 uur per week
- 32 uur per week
- 36 uur per week
- > 36 uur per week

Beter:

- < 20 uur per week
- 20 tot 24 uur per week
- 24 tot 32 uur per week
- 32 tot 36 uur per week
- 36 uur per week of meer

Regel 4 Alternatieven moeten elkaar uitsluiten (Baarda, de Goede & Kalmijn, 2007; 't Hart, Boeije & Hox, 2005).

Met wie praat u doorgaans als u persoonlijke problemen hebt? (u mag meerdere antwoorden aankruisen)

Niet goed:

- vrienden
- partner
- familie
- ouders

Beter:

- vrienden
- partner
- ouders
- andere familie
- anderen, namelijk ...

Regel 5 Alternatieven moeten gebalanceerd zijn (Baarda, de Goede & Kalmijn, 2007; Dijkstra & Smit, 1999), dat wil zeggen, het aantal positief en negatief gekleurde items moet gelijk zijn.

Hoe tevreden ben je over CumLaude, de digitale leeromgeving die wordt gebruikt door Hogeschool Rotterdam?

Niet goed:

- ontevreden
- niet ontevreden, niet tevreden
- een beetje tevreden
- tevreden
- zeer tevreden

Beter:

- zeer ontevreden
- een beetje ontevreden
- niet ontevreden, niet tevreden
- een beetje tevreden
- zeer tevreden

Regel 6

Maak zorgvuldig gebruik van restcategorieën: 'geen mening', 'weet niet', 'niet van toepassing' (Baarda, de Goede & Kalmijn, 2007; Dijkstra & Smit, 1999; 't Hart, Boeije & Hox, 2005).

Heeft u het afgelopen jaar wel eens overwogen bij uw organisatie weg te gaan?

Niet goed:

- Ja
- Nee
- N.v.t.

Beter:

- Ja
- Nee

In het volgende voorbeeld is 'n.v.t.' (met een nadere toelichting) wel functioneel:

Hoe tevreden bent u over de informatie die u van de wondverpleegkundige kreeg?

- zeer ontevreden
- ontevreden
- gedeeltijk tevreden, gedeeltelijk ontevreden
- tevreden
- zeer ontevreden
- niet van toepassing (ik heb geen informatie gehad)

Regel 7

Gebruik toonkaarten (mondelijke interviews) (Dijkstra & Smit, 1999). Een toonkaart is een kaartje waarop de antwoordalternatieven bij de betreffende vraag zijn voorgedrukt. De toonkaart wordt aan de respondent overhandigd, voordat de vraag wordt gesteld.

Literatuur

Baarda, D.B., Goede, M.P.M. de, & Kalmijn, M. (2007). *Basisboek Enquêteren*. Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff.

Dijkstra W. & J. Smit, (1999). *Onderzoek met vragenlijsten; een praktische handleiding*. Amsterdam: VU Uitgeverij.

't Hart H., H. Boeije & J. Hox (2005). *Onderzoeksmethoden*. Amsterdam: Boom onderwijs.